

sen hier wonderwel bij, juist omdat ze een associatie oproepen met vergeelde zwart-witfoto's uit de oude schoenendoos. Een aantal stillezens geeft een beeld van de inhoud van haar kasten: dozen, boeken, voorwerpen, rommel.

Wim Caus heeft een opstelling gemaakt die, zou je er een vluchtige blik op werpen, uit het interieur van een Indische tante in Den Haag zou kunnen zijn weggeslept. Het beeld wordt bepaald door ranke mahoniehouten theetafeltjes, ook weer sieraadjes van verfijnd houtsnijwerk. Afkomstig uit een stoffige opslagloods van een timmermanswerkplaats in het Javaanse Jepara. Caus geeft door toevoeging van allerlei opvallende elementen een persoonlijke indruk van zijn verblijf in Indonesië.

Wim Caus: „Dit soort meubels vertegenwoordigt de Indische stijl, die is ontstaan in de Nederlandse koloniale tijd. De Nederlanders gaven aan Indonesische meubelmakers de opdracht een meubelstuk te maken, en dat vulden zij op hun eigen

manier in. **Krien Clevis en Wim Caus tussen het werk Archivalia van Clevis.** foto Lé Giesen

Met motieven van bloemen en planten bijvoorbeeld.”

Krien Clevis verwijst naar de tentoonstelling *De lelijke tijd* in het Amsterdamse Rijksmuseum, waarin de herwaardering van dit soort pronkstukken centraal staat. De Indische stijl heeft veel te maken met haar eigen werk, zegt ze. Hierin staat het verzamelen centraal en de drang om het bijeengegaaarde uit te stallen, te etaleren. Het is een eeuwenoud gebruik dat in de Renaissance is ontstaan en nog altijd bestaat. Het gaat om het *theatrum mundi*, de *Kunst- und Wunderkammer*, of het rariteitenkabinet. Tegenwoordig kun je bij iemand thuis een grote glazen vitrine met Ferrari-schaalmodellen aantreffen.

Vanwaar die fascinatie? Krien Clevis: „De mens verschuilt zich achter die verzameling, achter zijn koestering. Het is een archief van zijn karakter. Ik maakte eerst veel zelfportretten, later kreeg ik aandacht voor mijn omgeving, het decor werd belangrijker.” Dit geldt zeker voor haar werk *Kasten voor de gouverneur*. Het is een verzameling van dertien kammen of kuiven, rijkversierde decoratielijsten die vroe-

ger een plaats kregen aan de bovenkant van pronkerige kabinetkasten. Ook weer houtsnijwerk uit Jepara. Bijna verscholen in de overdaad van krullen zie je kleine kussentjes met door Clevis vervaardigde miniportretjes van Indische families. „Ik zie het als een verzameling binnen een verzameling.”

Opvallend in het werk van Clevis en Caus is dat ze zonder enige valse schaamte elementen uit de kunstnijverheid gebruiken. Clevis: „Wij zijn erg bezig met de samenwerking tussen kunst en kunstnijverheid. Het is in de kunst een gevaarlijk begrip, een ondergeschoven kindje.” Caus: „Het mooie van ambachtelijke kunst is, dat het een brug slaat naar de maatschappij. Wij integreren het in ons werk, voegen er een waarde aan toe.” Illustratief voor de omgang van Indonesië met zijn culturele geschiedenis is dat Clevis en Caus slechts met de grootst mogelijke moeite de kuiven, kammen en theetafeltjes in Jepara wisten op te scharrelen. De meubelfabriekjes maken ze niet meer. In zo'n fabriekje vond Krien een schitterende kam die in een gat in de muur zat en als tochtwering diende. Wim trof in een werkplaats een houtgesneden laag bijzettafeltje aan, dat de timmerman als stoel gebruikte. Zittend op een stukje Indonesische cutuurgeschiedenis maakte hij de bekende hardhouten, strakke en toch rustieke tuinbanken die tegenwoordig in Nederland zo populair zijn.

Expositie Indonesië Impressie. Werken van Krien Clevis, Wim Caus en vijf Indonesische kunstenaars. Vanaf 25 februari elke zondag 13.00-17.00 uur. Artificialia, St.-Michaëlstraat 4a in Steyl (ingang achterzijde Missiemuseum).

enaar Ardiyan-